

„OLVASNI MÉGISCSAK JÓ, AVAGY FEDEZZÜK FEL ÚJRA AZ OLVASÁS ÖRÖMÉT” AZ OLVASÁSRA NEVELÉS GYAKORLATA A VÁROSI KÖNYVTÁR LENTIBEN

Mindenki által ismert a közhely, mi szerint a mai gyerekek már nem olvasnak eleget, sőt, a legtöbbjük már egyáltalán nem is olvas; legalábbis a szó klasszikus értelmében. Olvasáskutatással foglalkozó szakemberek sora keres már évtizedek óta választ a miértekre, megoldást a problémára, de a laikusok is láthatják, hogy a Gutenberg galaxis valóban válságát éli. Köszönhető mindez az elektronikus média térhódításának, rohanó életvitelünknek, és még sorolhatnám.

A nem olvasás divatja kicsit olyan a számomra, mint egy betegség. Egy járvány, ami egyre nagyobb teret ölt, de érezni, hogy nincs ez így rendben, s valamit tenni kell ellene. Könyvtárosként, gyermekkönyvtárosként képzeletbeli orvosnak is érzem magam, akinek folyamatosan kutatnia és tanulnia kell a különféle „gyógymódokat”, s alkalmazni azokat a legjobb tudása szerint abból a célból, hogy a „betegség” gyógyítható legyen, azaz minél több gyerek fedezhesse fel újra az olvasás örömét.

Mi, könyvtárosok nem vagyunk egyedül ebben a küzdelemben, vagyis az olvasóvá nevelés folyamatában, de speciális a feladatunk: „Ha intézményekhez akarnám kötni a fejlődési folyamat egyes állomásait, úgy fogalmazhatnék: a családban kell történnék a megalapozás, előkészítés, a motiváció, az iskolában a készségek kialakítása, az olvasási igény megszilárdítása, a könyvtárakban az érdeklődés folyamatos fenntartása, kiszélesítése, elmélyítése” - mondja Bartos Éva.

S mi mással is lehetne leginkább fenntartani, kiszélesíteni és elmélyíteni a gyermekek olvasás iránti érdeklődését, mint foglalkozásainkkal, programjainkkal, rendezvényeinkkel. Az alábbiakban a Városi Könyvtár Lentiben folyó, a gyermekeket olvasásra ösztönző munka gyakorlatát szeretném röviden, a teljesség igénye nélkül bemutatni.

Egy-egy naptári évben számos gyermekeknek szánt könyvtári elfoglaltságot kínál munkatervünk; 2010-ben például 141 alkalommal vártuk a Lentiben és a városkörnyéken élő gyermekeket valamilyen foglalkozásra, programra, rendezvényre. Ezeket igyekszünk oly módon tervezni, hogy a tipegőktől kezdve a középiskolásokig minden korosztályt elérhessünk, megszólíthassunk valamilyen formában.

Könyvtári foglalkozásaink – gyermekekről lévén szó – szorosan kapcsolódnak az iskolai tanév rendjéhez.

Az első félévben, novembertől januárig heti három alkalommal várjuk az alsó tagozatos kisdíákok egy-egy osztályát, csoportját valamilyen foglalkozásra. Ebben az időszakban igyekszünk az iskolai oktató munkára is építkezve úgynevezett „okos” foglalkozásokat tervezni, melyek valamilyen módon kapcsolódnak a tananyaghoz, mégis könnyedebbek, játékosabbak, mint egy tanóra. Ezek a foglalkozások azt a célt szolgálják, hogy a gyerekek megtanuljanak eligazodni a könyvtárban, s rájöjjenek arra is, hogy a szórakozáson túl milyen hasznukra lehetnek állományunk egyes darabjai. Hogy néhány példát is említsek, az elmúlt tanévben tartottunk könyvtárbemutató foglalkozást első osztályos nebulóknak „Oroszlán a könyvtárban” címmel; „Játékos illemtan” címmel másodikokat kalauzoltunk a könyvtári illemtan világába; „Ismeretterjesztő sorozatok” címmel harmadikosoknak igyekeztünk bemutatni állományunk értékes és hasznos sorozatait; „Kézikönyvek, szótárak, lexikonok” címmel pedig negyedikeseket segítettünk abban, hogy hogyan használják célszerűen ezeket a segédkönyveket. A könyvtárhasználatot segítő foglalkozásokon túl azzal is szeretnénk erősíteni a gyerekek

könyvtárlátogatási kedvét, hogy igyekszünk őket alaposabban is megismertetni egy-egy gyermekíróval - költővel. Így az elmúlt tanévben olyan írók munkásságát igyekeztünk a gyerekeknek bemutatni, mint például Janikovszky Éva vagy Nógrádi Gábor.

A második félévben, februártól áprilisig ugyancsak heti három alkalommal várjuk könyvtárunkba az alsósokat. Ebben a három hónapban már inkább a „játékos” foglalkozások kerülnek előtérbe azzal a céllal, hogy a gyerekek a már megszerzett könyvtári ismereteiket játékos formában rögzíthessék, mélyíthessék el, ezzel is elősegítve, hogy magabiztosabban, így nagyobb kedvvel használják a könyvtárat. A példánál maradva „Játékos könyvhasználat”, „Könyvkalauz” és „A könyvek világa” címmel tartottunk a közelmúltban könnyed, szórakoztató könyvtárhasználati vetélkedőket a gyerekeknek. Ezen kívül ünnepekhez kapcsolódó, például a népszokásokat felelevenítő, illetve irodalmi jellegű, verses-mesés foglalkozásokat is tartunk. Jó példák voltak erre az „Itt a farsang, áll a bál”, illetve a „Tavaszköszöntő” című foglalkozások.

Mind az első, mind pedig a második félévben kiemelten fontosnak tartjuk, hogy foglalkozásaink során burkoltan vagy nyíltan könyvajánlásokat is tegyünk az adott témában. Tapasztalataink azt mutatják, hogy az egyes foglalkozások után szívesen böngésznek a gyerekek a könyvespolcokon, s megnő a kölcsönzési kedv is. Ezeken az alkalmakon – mivel egy-egy osztályt, csoportot látunk vendégül a könyvtárban – lehetőségünk nyílik arra is, hogy a még be nem iratkozott tanulókat beiratkozásra ösztönözzük, ami gyakran sikerrel is jár. Úgy tapasztaltuk, hogy mind a pedagógusok, mind pedig a gyerekek szívesen fogadják foglalkozásajánlatainkat, s ha csak külső körülmény nem akadályozza őket, örömmel részt is vesznek rajtuk.

A gyermekirodalmi könyvtermést illetően igyekszünk naprakészek lenni, s ezekre az újdonságokra is építve a jövőben is érdekes, tartalmas könyvtári foglalkozásokkal szeretnénk majd várni a kisiskolásokat. Az egész tanévet átfogó programjainkat – mint például író-olvasótalálkozók, kötetbemutatók – a legtöbb esetben pályázati tevékenységünk eredményeképpen tudjuk megvalósítani. Így a helyi, regionálisan ismert, vagy éppen országos hírű gyermekírók és - költők, előadóművészek közreműködésével színvonalas találkozók, bemutatók, produkciók megtartására kerülhet sor könyvtárunkban, melyeknek célja az, hogy a gyerekek új ismeretekkel, maradandó élményekkel gazdagodjanak, s ezek hatására egy igazán jó helynek tartsák a könyvtárat, ahová érdemes gyakran visszajárni. Ezekbe a programokba már nem csak alsó tagozatosokat, hanem az óvodás és felső tagozatos gyerekeket, sőt, a középiskolás korosztályt is be tudjuk vonni.

Az elmúlt tanévben – csak egy-egy példát kiragadva – olyan programok, illetve vendégelőadók is megörvendeztették a könyvtárunkba látogató gyermekcsoportokat, akik nem csak helyi viszonylatokban, de országosan is ismertek és elismertek:

„Róka rege róka” címmel Rosta Géza énekes - gitáros előadóművész tartott verses, zenés előadást a lenti nagycsoportos óvodásoknak.

„Óriáskerék” címmel Balogh József, Devecsery László és a közelmúltban elhunyt Utassy József azonos című verseskötete bemutatójának és az alkotókkal folytatott beszélgetésnek lehettek részesei a helyi iskolák 3., 4., 5. és 6. osztályos kisdíkjai.

„Tündérboszorkány” címmel Bosnyák Viktória gyermek- és ifjúsági író, műfordító tartott író - olvasó találkozót 4., 5. és 6. osztályos gyerekeknek.

„Hamvas Béla: A Tízezerbőrű Tűz gyermeke” címmel Molnár Gábor költő tartott előadást Hamvas Béla életútjáról és munkásságáról helyi középiskolásoknak.

Vendégelőadóink közreműködésével megtartott programjaink egy részét a TÁMOP-3.2.4 számú „Könyvtári Tudásdepó Expressz” című felhívásra benyújtott, és

eredményesnek bizonyult pályázatunknak köszönhetően szervezhettük, illetve rendezhettük meg. Tapasztalataink, vagyis a meghívott gyerekek és kísérő pedagógusok visszajelzése az igazolták, hogy nagy az igény ezekre a találkozókra. Sokan vélekedtek közülük úgy, hogy életre szóló élményekkel gazdagodtak és már alig várják a következő hasonló alkalmakat.

Továbbra is keressük, kutatjuk tehát a pályázati lehetőségeket, s a lehetséges vendéglőadók körét. Szívesen csatlakozunk a megyei és országos, központi kezdeményezésű rendezvénysorozatokhoz is. Az évről-évre visszatérő helyi kezdeményezésű könyvtári gyermekrendezvényeinkkel együtt ezek kapják a legnagyobb nyilvánosságot, hiszen ezeken sok esetben nem csak a meghívott gyermekcsoportoknak, hanem bárkinek módjában áll részt venni. Ezek a rendezvények, rendezvénysorozatok tehát remek lehetőséget nyújtanak arra, hogy 0-99 éves korig minden korosztályt megszólíthassunk, kiemelten kezelve a kisgyermekes családokat, így rendezvényeinken hangsúlyos szerepet kapnak az egész családokat aktivizáló programok. Hiszen ha a szülők, nagyszülők már az egészen kicsi gyermekeket is elhozzák a könyvtár egy - egy ilyen programjára, akkor ez jó alapot nyújthat arra, hogy a kisgyermekből később majd rendszeres könyvtárlátogatók váljanak.

Ismét szeretnék néhány példát kiemelni a közelmúlt rendezvényeinek gyermekprogramjaiból:

A „Magyar Népmese Napja” programjai közül „Elek apó meséi” címmel tartottunk játékos mesedéllelőt 3-6 éves óvodásoknak.

Az „Országos Családi Könyvtári Napok” programjaiból „A család gyermeki szemmel” címmel Szabóné Balázs Mónika klinikai szakpszichológus tartott előadást tinédzsereknek, továbbá „Családi szerencsekerék” címmel többgenerációs játékokra invitáltunk gyerekeket, szülőket, nagyszülőket.

A „Zalai Gyermekkönyvhetek” programjai közül „Fogadj el!” címmel Nagy M. Katalin meseíró beszélgetett kistinikkel a másság elfogadásáról.

Karácsonyi és húsvéti játszóházunkba az alkalomhoz illő, változatos és ötletes kézműveskedésre invitáltunk kicsiket és nagyokat, akik a „Pro Arte Kulturális Egyesület” „Napvirág” bábcsoportjának egy-egy bábelőadását is megtekinthették, illetve húsvéti játszóházunkban Kerekes Józsefné dekoratőr munkáit is megcsodálhatták.

Az „Internet fiesta” programjai közül „Belépés csak hölgyeknek” és „Belépés csak uraknak” címmel lányoknak és fiúknak ajánlottunk böngészőnivalót a neten.

Az „Ünnepi Könyvhét és Gyermekkönyvnapok” programjaiból Stéber Andrea diákújságíró tartott egy interaktív, média témájú előadást tinédzsereknek, illetve Csondor Kata meseíró „A vízimalom meséi” című legújabb könyvét mutatta be kisiskolásoknak.

Örömünkre szolgál, hogy a fent említett rendezvényeinkre szóló invitálást mind az óvodás - és iskoláscsoportok, mind pedig a város és városkörnyék lakói kedvezően fogadják, s évről – évre szép számmal részt is vesznek programjainkon. Különösen nagy érdeklődés övezi játszóházainkat, melyek általában teltházások. Azt tapasztaltuk, hogy azoknak a kisgyermekes családoknak egy része, akik rendezvényeinken részt vesznek, szívesen be is iratkoznak, ha még nem tették, s később, a hétköznapokban is ellátogatnak a könyvtárba.

Továbbra is igyekszünk kreatívak lenni, hogy visszatérő rendezvényeinket a jövőben is ilyen nagy érdeklődés kísérje. A már számba vett foglalkozásokon, programokon, rendezvényeken túl különféle versenyek, levelezős játékok, rajzpályázataink, kiállításaink is arra hivatottak, hogy a könyvtárba, a könyvek világába vonzzák a gyerekeket. Ezek egy része kapcsolódik egy-egy rendezvényhez,

rendezvénysorozathoz, másokat pedig önállóan, de vissza-visszatérően szervezünk, rendezünk meg.

Minden év tavaszán kerül sor helyi kezdeményezésű versenyünk a „Hetedhét Ország Mesemondó Verseny” megrendezésére, melyre a lenti és városkörnyéki általános iskolák alsósait várjuk. Idén áprilisban 23 kisdíák mérte össze mesemondó tehetségét, ahol egy jó hangulatú, színvonalas produkciókkal tarkított délutánnak lehettünk részesei.

Levelezős játékaink különböző témákra épülnek, s évről-évre más-más korosztályt célzunk meg velük, de minden esetben közös jellemzőjük, hogy szorosan kapcsolódnak a könyvekhez, könyvállományunkhoz. Az elmúlt tanévben „Változnak az évszakok” címmel hirdettük meg 4 fordulós játékunkat, mely a 4 évszak témáját átfogó, az ismeretterjesztő és szépirodalmi állományunk egy részét alapul vevő komplex feladványokat tartalmaz. A 4. forduló több kitartó játékos részvételével jelenleg is tart, s a gyerekekkel együtt kíváncsian várjuk a végeredményt.

Rajzpályázatainkat minden év őszén és tavaszán hirdetjük meg nagycsoportos óvodások számára. Legutóbbi, „Tavaszi zsongás” című pályázatunkra változatos technikákkal elkészített munkák érkeztek be, s számos egyéni és csoportos látogató csodálta már meg az azokból rendezett kiállítást.

Könyvkiállításaink közül a mini könyvkiállításokat szeretném kiemelni, melyek közül „Csudajó könyvek” címmel kortárs gyermekírók és - költők könyveivel ismerkedhetnek jelenleg is az érdeklődő gyerekek. A kiállított könyveket egy-egy „könyvjelzővel” is elláttuk, melyek mindegyikén az adott könyvből vett érdekes, humoros vagy megható idézet található. Ezt a kiállítást egy nyári könyvajánlónak is szánjuk, ami tapasztalataink szerint eléri célját, hiszen sokan kézbe veszik és ki is kölcsönzik ezeket a könyveket.

A gyerekeket a nyári szünidő idejére sem hagyjuk könyvtári elfoglaltságok nélkül, amivel az a célunk, hogy ez az időszak se csak televíziózással, számítógépezéssel teljen, hanem a könyv, az olvasás nyáron át is hangsúlyos szerepet kapjon mindennapjaikban.

„Könyvtárkuckó” címmel egy héten át reggel 8-tól délután 4 óráig tartó nyári napközis foglalkozásokat tartottunk az elmúlt nyár júliusában általános iskolásoknak. A gazdag programban olyan elfoglaltságok kaptak helyet, mint például „Activity régi és modern mesékkel”, „Vidám vetélkedő a vakáció jegyében”, „Origami virágok teafilterpapírból” vagy „Könyvajánló játékos feladatokkal”.

Emellett két - három hetente önálló foglalkozásokat is tartottunk azoknak a gyerekeknek, akik a „Könyvtárkuckó” programjain nem tudtak részt venni, de szívesen eltöltöttek volna egy-egy tartalmas délutánt a könyvtárban. Nyári könyvtári programjainknak a sikerét az is mutatja, hogy a szünidő közeledtével megszorodott irántuk az érdeklődés. Már eddig is sokan jelezték részvételi szándékukat, s az első foglalkozásokat már meg is tartottuk. A nagy érdeklődésre való tekintettel idén az önálló nyári napközis foglalkozásokat már heti gyakorisággal tartjuk meg. A foglalkozástervek közül csak egyet emelnék ki:

„A palacsintás király” címmel komplex foglalkozás megtartására kerül majd sor, ahol Fésűs Éva azonos című mesekönyvét szeretnénk az érdeklődő gyerekek figyelmébe ajánlani a könyvből készült filmadaptáció részleteinek és egy – a könyv alapján készített – játékos mesefoglalkozásnak a segítségével.

Feltétlenül említést szeretnék tenni a „Múltunk közös értékei – élő örökségünk” című olvasótáborról, melyre ugyancsak az elmúlt nyár júliusában került sor könyvtárunk szervezésében. Az olvasótábor a Zala Megyei Önkormányzat Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program egyik projektjének keretében valósult meg. A résztvevő 5-8. osztályos gyerekek meghívott vendégek, előadók segítségével ismerhették

meg a térség népköltészetét, népzenejét, néptáncát, természeti kincseit, a Göcsej-Hetés tájegység történetét, irodalmát. Kortárs írókkal és költőkkel is találkozhattak és játékos vetélkedőkön vehettek részt. Most pedig izgalommal várják az olvasótábor folytatását, melynek megrendezésére idén júliusban, Muravidéken kerül sor.

Mint a bevezetőben már említettem, az elektronikus média térhódítása nagyban okolható az olvasás háttérbe szorulásáért. A valóság azonban nem ilyen fehér és fekete. A technika fejlődését a javunkra is fordíthatjuk.

Gyermekkönyvtári programjaink információi jelenleg a www.lentikonyvtar.hu weboldalon található meg, de a közeljövő céljai közé tartozik egy, a Városi Könyvtár Lenti honlapjához kapcsolódó, mégis önálló gyermekkönyvtári honlap indítása. Ezen kívül hamarosan bevezetjük a gépi kölcsönzés gyakorlatát is. Reméljük, hogy mindezek által a számítógép iránt rajongó gyerekeket is könnyebben elérjük, s talán bizonyítva, hogy a könyvtár is egy modern hely, számukra is ismét vonzóbbá tehetjük majd a könyveket, az olvasást.

A pályázati tevékenység továbbra is hangsúlyos szerepet kap azzal a céllal, hogy minél színvonalasabban végezhessük munkánkat, s minél több gyermek olvasás iránti érdeklődését tarthassuk fenn, szélesíthessük ki és mélyíthessük el.

A lehetőségek folyamatos feltérképezésével, az új ötletek gyakorlati megvalósításával a jövőben is arra törekszünk majd, hogy az olvasás minél több gyermeknek jelenthesse azt az élményt, amit „Osvát Erzsébet: Mesesátor” című versének részlete oly szemléletesen kifejez:

Osvát Erzsébet: Mesesátor (részlet)

„Hogyan történt?
Elmesélem:
olvastam egy
könyvet éppen,
gyönyörködtem
a sok képben.
Hát a mesehősök
sorban
megjelentek
a sátorban.

...Kinyitottam újra könyvem.

Ott termettek
mind előttem:
jó királyok,
rossz királyok,
törpék, manók,
óriások,
mesebeli
Tündérlányok –
megtelt velük
mesesátram.
Mesék szárnyán
Messze szálltam.”

Burindáné Tyukodi Enikő